

PERDE KURULDU, IŞIK YANDI

Yar bana bir eğlence medet!
Gel Karagöz'üm, bu akşam
mantık denizine dalalım!

Mantı mı? Kıymalı mı,
yoğurtlu mu? Hoş geldin
Hacı Cavcav!

(Hacivat: Yine yemeğe bağladı,
işimiz zor ama öğreteceğim.)

Bir zamanlar, ışığın gölgeyle dans ettiği, hakikatin perdenin
ardında gizlendiği o kadim sahnede, iki eski dost yine
karşı karşıyaydı. Ama bu kez oyun başkaydı.

Düzlemden Derinliğe

Birdenbire, bildikleri dünya genişledi. Düz gölgeler şişti, canlandı, ete kemiğe büründü. Artık "İkinci Makuller" evrenindeydiler.

Anaa! Hacı Cavcav, burnun ne kadar uzamış, patlıcan gibi oldun!

Bu boyut meselesi Karagöz'üm! Derinleştik, hacim kazandık. Artık meselelere çok yönlü bakacağız.

(Karagöz: Kendi göbeğimi ilk defa bu kadar net görüyorum, diyet mi başlasam?)

Kanıtın Gücü

Bak Karagöz'üm, bu elimdeki Burhan'dır. Hakikate giden yolu bununla çizerim.

Vurhan mı? Kime vuruyorsun be? İndir o sopayı!

Hacivat, aklın keskin kılıcı olan 'Burhan' asasını eline aldı. Bu asa, doğruyu yanlıştan ayıran en güçlü delildi.

(Hacivat: Bu asa olmadan zihnin labirentlerinde kayboluruz, sıkı tutmalıyım.)

Görünenin Cazibesi

Karagöz ise dünyayı sadece gördüğü ve tattığı kadar bilirdi. Kucağı, beş duyuyla topladığı 'Mahsûsât' meyveleriyle doluydu.

Bırak sopayı da şu meyveye bak! Sulu sulu, ısırдын mı kütürder. İşte gerçek bu!

Ah Karagöz'üm, onlar sadece duyuların getirdikleri. Kabuğu var ama özü nerede?

(Karagöz: Şu kırmızı olanı Hacivat görmeden yesem mi? Çok güzel kokuyor.)

Meyveden Şekle

Hoppala! Meyve gitti, tel dolap kaldı! Nereye sakladın elmamı?

Hacivat asasını dokundurduğunda, o sulu meyve bir anda maddesinden sıyrıldı. Geriye sadece zihindeki kusursuz şekli, 'İlk Makul' kaldı.

(Hacivat: Şimdi anlıyor mu acaba? Maddeden manaya geçişi görüyor mu?)

Saklamadım Karagöz'üm, soyutladım! İşte bu gördüğün, o elmanın matematiksel gerçeğidir.

İkinci Makul

Ve şeklin de ötesine geçtiler.
Geometrinin içinden saf bir
kavram, evrensel bir yasa
doğdu. Artık ne renk vardı, ne
de tat; sadece saf 'Akıl' vardı.

Gözüm kamaştı Hacı
Cavcav! Feneri mi açık
unuttun, bu ne
parlaklık!

Gördün mü? İşte bu
İkinci Makul'dür!
Varlığın saf
düşüncesi!

(Karagöz: Korkuyorum ama bir yandan da çok güzel... Sanki yıldızlara dokunmak gibi.)

Akıl Tutulması

Ben bu işten bir şey anlamadım. Yiyemiyoruz, giyemiyoruz, satamıyoruz. Ne işe yarar bu 'Makul' dediğin?

Karagöz'ün zihni karışmıştı. Elle tutulmayan, gözle görülmeyen bir şey nasıl 'gerçek' olabilirdi? Sorular, arılar gibi etrafını sardı.

(Karagöz: Acaba ben çok mu kalın kafalıyım? Hacıvat yine haklı galiba.)

Düşünmeye yarar Karagöz'üm, dünyayı kavramaya yarar!

Hakikat Terazisi

Tartışma uzayınca, göklerden hüküm verici indi. Bu 'Mizan'dı; sözün ağırlığını, fikrin değerini ölçen mantık terazisi.

Karagöz

Bakkal terazisi mi bu? Ben hile yapmam, neyse o!

Hacivat

İşte geldi Mizan! Gel bakalım Karagöz, kimin sözü ağır basacak görelim.

(Hacivat: Şimdi usul ve esasın ne olduğunu herkes görecek.)

Kesin Bilgi

Hacivat, kefeye şüphe götürmez doğruları, aklın ilkelerini bıraktı. "Bütün, parçasından büyüktür" dediği an, terazi saygıyla eğildi.

Hacivat

Bunlar Aklın Evveliygâti'dir Karagözüm. İnkâr edilemez, sarsılmaz temellerdir.

Karagöz

Taş koydun sandım, meğer laf koymussun!

(Karagöz: O parlayan taşlar çok ağır görünüyor, benim çuvalda ne var ki?)

Laf Kalabalığı

Karagöz ise duyduklarını, dedikoduları, temelsiz sanıları doldurduğu çuvalları yükledi. Çuvallar kocamandı ama içleri 'zann' doluydu.

Dolduruyorum,
dolduruyorum tık yok!
Bu terazi bozuk Hacı
Cavcav!

Bozuk değil Karagöz'üm,
yüklediğin şeyin kıymeti
yok, ağırlığı yok!

(Hacivat: Ah be dostum, bilgi sandığın şeyler sadece rüzgarmış.)

Yerçekimsiz Fikirler

Mantıksız sözlerin hafifliğiyle Karagöz'ün kefesi göğe fırladı! Ayakları yerden kesilen kahramanımız, yıldızların arasına doğru süzölmeye başladı.

İmdat! Uçuyorum!
Hacı Cavcav tut
beni, astronot
oldum!

Tutunacak bir dal,
sağlam bir delil bul
kendine Karagöz'üm!

(Karagöz: Yerden bu kadar uzaklaşmak ne korkunçmuş, keşke biraz mantık bilseydim.)

Gökyüzündeki Bilgeler

Gökyüzünde, asırlar öncesinden gelen bilgelerin suretleri belirdi. İbn Sînâ ve Gazzâlî, bu tatlı kargaşaya tebessümle baktılar.

Ey büyük üstatlar!
Şu biçare arkadaşıma
bir yol gösterin!

Amcalar bana gülüyor!
Yardım etsenize,
burada asılı kaldım!

(Hacivat: Onların ilmi olmasa biz
bu sahnede nasıl konuşurduk?)

Tanımın Gücü

HADD-İ
TAM

Hah! Yakaladım
kuyruğundan! Bu yıldız
beni yere çekiyor, çok
şükür!

İşte şimdi oldu!
Doğru tanıma buldun,
ayakların yere basacak!

Karagöz, çaresizce en parlak yıldızla sarıldı. Bu 'Hadd-i Tam'
idi; bir şeyin ne olduğunu eksiksiz anlatan 'Tam Tanım'.
Ve bu bilgi, ona aradığı ağırlığı verdi.

(Karagöz: Demek mesele çok bilmek değil, doğru bilmekmiş.)

Sentez

Biri göklerin aklını, diğeri yerin tadını temsil ediyordu. Ama el ele verdiklerinde, hakikat tamamlanıyordu. Mantık ve yaşam, birbirinden ayrılamazdı.

(Hacivat: O olmadan benim doğrularım çok soğuk, ben olmadan onun dünyası çok karanlık.)

Doğru Düşünce, Aydınlık Gelecek

Perde kapansa da düşüncenin ışığı hiç sönmesin.
Her ne kadar sürç-i lisan ettikse affola!

Karagöz

Yıktın perdeyi eyledin viran, koşup sahibine
haber vereyim hemen! Hadi bana müsaade!

Hacivat

Hoşça kalın efendim!